

Cele lekcji – wymagania ogólne

- pogłębienie rozumienia cnoty sprawiedliwości;
- omówienie różnych rodzajów sprawiedliwości społecznej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- wyjaśnia, czym jest cnota sprawiedliwości;
- wymienia rodzaje sprawiedliwości;
- podaje przykłady ilustrujące zachowania spełniające kryteria sprawiedliwości legalnej, rozdzielczej i wymiennej.

Wartości

- troska o zachowanie sprawiedliwości w relacjach indywidualnych i wspólnotowych.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – zagadkowe hasło. Przed podaniem tematu lekcji nauczyciel informuje uczniów, że na zajęciach omówione zostanie jedno z kluczowych pojęć katolickiej doktryny społecznej, ale nie wyjawia go. Następnie rysuje na tablicy 12 poziomych kresek odpowiadającym literom w słowie „sprawiedliwość”. Informuje, że zadaniem uczniów jest podawanie liter, które pod tymi kreskami mogą się znajdować.

Podsumowanie: do najistotniejszych wartości społecznych zalicza się przede wszystkim miłość, prawdę, wolność i sprawiedliwość. Refleksja nad trzema pierwszymi pojęciami często pojawia się na lekcjach religii. Dziś omówione zostanie pojęcie sprawiedliwości.

Rozwinięcie tematu

Metoda – jigsaw. Nauczyciel prosi, aby uczniowie odliczyli do czterech i utworzyli cztery grupy na zasadzie jedynki z jedynkami, dwójki z dwójkami itd.

Następnie utworzonym w ten sposób zespołom eksperckim przydziela materiał z podręcznika do opracowania:

- grupa 1 – Czym jest sprawiedliwość? Jak rozumeli ją starożytni filozofowie i jak rozumie ją Kościół? (podręcznik s. 103);
- grupa 2 – Czym jest sprawiedliwość legalna? (podręcznik s. 104);
- grupa 3 – Czym jest sprawiedliwość wymienna? (podręcznik s. 105);
- grupa 4 – Czym jest sprawiedliwość rozdzielcza? (podręcznik s. 105).

Nauczyciel dodaje, że uczniowie w danej grupie mają zapoznać się z materiałem, przedyskutować niezrozumiałe kwestie oraz wykonać notatki, tak aby wszyscy zostali „ekspertami” znającymi się na otrzymanym podtemacie.

Gdy uczniowie już wykonają zadanie, nauczyciel prosi o utworzenie nowych grup według zasady – nową grupę tworzą eksperci z grupy pierwszej, drugiej, trzeciej i czwartej. Następnie uczniowie przekazują sobie najważniejsze informacje z podtematu, który omawiali wcześniej w grupach eksperckich, sporządzają notatki, w razie niejasności dopytują eksperta od danego podtematu lub formułują pytania do nauczyciela.

Po wykonaniu zadania uczniowie wracają do swoich grup macierzystych i układają w nich po trzy pytania do opracowanego wcześniej przez siebie materiału. Następnie przedstawiciele poszczególnych grup kierują po jednym pytaniem do każdego z pozostałych zespołów. Nauczyciel i przedstawiciele grup zadających pytania weryfikują prawidłowość odpowiedzi.

Podsumowanie: miłość, prawda, wolność i sprawiedliwość powinny stanowić dla rządzących punkt odniesienia podczas tworzenia i realizacji programów politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych.

Sprawiedliwość – w klasycznym ujęciu – „polega na stałej i trwałej woli oddawania Bogu i bliźniemu tego, co im się słusznie należy”. Bez sprawiedliwości nie ma porządku zarówno w relacjach indywidualnych, jak i społecznych.

Podstawowym typom relacji społecznych: społeczeństwo–człowiek, człowiek–społeczeństwo i człowiek–człowiek, odpowiadają kategorie sprawiedliwości: legalna, rozdzielcza i wymienna.

Społeczeństwo zapewnia sprawiedliwość społeczną, gdy urzeczywistnia warunki pozwalające grupom oraz każdemu z osobna na osiągnięcie tego, co im się należy, odpowiednio do ich natury i powołania.

Zakończenie

Postulat sprawiedliwości społecznej jest centralnym postulatem katolickiej nauki społecznej. Doktryna społeczna Kościoła głosi bowiem, że nie ma zdrowego społeczeństwa bez sprawiedliwości w jej trzech wymiarach: społeczeństwo–człowiek, człowiek–społeczeństwo i człowiek–człowiek. Katolicka nauka społeczna przypomina przy tym, że sprawiedliwość nie jest wartością absolutną. Musi ona współgrać choćby z miłosierdziem i solidarnością. Bez tego staje się okrucieństwem.

Notatka

Uczniowie formułują notatki w trakcie pracy w grupach eksperckich i grupach mieszanych.

Korelacja z edukacją szkolną

- etyka – cnota sprawiedliwości w starożytnych koncepcjach etycznych;
- wiedza o społeczeństwie – różne koncepcje sprawiedliwości w systemach prawnych.